

Bekenexcursie op 16 april

Jos Noppen

De beken

Er zijn in Putten twee beek-'systemen'. Het ene met de Veldbeek en de Schuitenbeek, het andere met de Groevenbeek, de Volenbeek, de Schoonderbeek, en de Kronkel. Dit stuk gaat over deze laatste beken.

Deze beken beginnen in gegraven sprengkoppen. Een sprengkop is zo diep gegraven, dat het grondwater zich verzamelt in de kop en wegstroomt in de gegraven beek. Op het kaartje worden de sprengkoppen aangegeven met een geel rondje (met een zwart cirkeltje). Beken met een oorsprong in sprengkoppen zijn er vooral in het oosten en zuiden van de Veluwe. De enige sprengbekken in het westelijk deel van de Veluwe zijn de hier besproken beken in Putten.

Op de plaatsen van een zwart sterretje (omcirkeld met een zwart vierkant) was ooit een watermolen. Deze molens werden niet gebouwd voor de aardigheid, maar waren productiemachines om graan te malen, voor de papierfabricage, om koper te slaan, en voor wasserijen. Van de 17^e tot de 19^e eeuw was de Veluwe veruit het belangrijkste gebied in Nederland voor het vervaardigen van papier. Drie watermolens bevonden zich in Putten.

Bezuiniging bij het Waterschap.

Verminderen kosten per jaar:

- Ca. 24 km geen A-watergang ⇒ € 60.000,=
 - Versobering onderhoud ⇒ € 75.000,=
 - Minder onderhoud Valleikanaal ⇒ € 15.000,=
 - Minder blad- en houtruimen in sprengen ⇒ € 10.000,=
- Besparingsdoelstelling realistisch.

Uit presentatie van het Waterschap op 3 december 2014.

Op 7 oktober 2014 belde Bernard Willemsen met Atty Heijting van de SNMP met de verontrustende mededeling, dat het Waterschap Vallei en Veluwe van plan was om de bovendelen van de beken niet langer status A, maar status C toe te kennen. Status A betekent, dat het Waterschap het onderhoud aan de beek doet, status C laat het onderhoud aan de eigenaren, met slechts incidenteel een schouw van het Waterschap. Het Waterschap beraamt deze maatregel voor vier plekken op de Veluwe. Bernard was contactpersoon van de Bekenstichting, in die functie zag hij toe op de beken in Putten. Besloten werd om te proberen het Puttens Historisch Genootschap erbij te betrekken.

Op 27 maart 2015 zijn Aart van Dusschoten van de SNMP en Gérard Hollander uitgenodigd voor ambtelijk overleg met het Waterschap Vallei en Veluwe. Ook een vertegenwoordiging van de Bekenstichting was hierbij aanwezig. Toezeggingen werden niet gedaan. Wel zou er contact worden opgenomen met de lokale groepen in Putten voor nader overleg. Het is er niet van gekomen.

Bord

Het waterschap zet een nieuw bord bij de Groevenbeek. Ik was bezig daarvoor een tekst te schrijven en had de hulp van Gérard Hollander ingeroepen. Ik wilde vermelden, dat er al heel lang sprake is van watermolens in Putten, maar ik wilde dat doen op grond van een historisch feit. *Op 16 april* houdt de Bekenstichting de voorjaarsexcursie in Putten. Gewoonlijk is zo'n excursie bedoeld voor de donateurs van de Bekenstichting, maar dit jaar worden zoveel mogelijk inwoners van Putten en omgeving uitgenodigd om veel aandacht te krijgen voor de situatie van de beken.

De dag begint om 10.30 uur in De Aker. 's Morgens zijn er voordrachten van Bertus Cornelissen, Evert van de Graaf, heemraad Dirk-Siert Schoonman, wethouder Koekkoek, en de voorzitter van de Bekenstichting Jan van de Velde.

Na de lunch start er om 14.00 uur een excursie langs de sprengen en beken.

Als het nieuwe bord voor de Groevenbeek af is, dan wordt het onthuld. Dankzij de hulp van Gérard Hollander kon ik in de tekst voor het bord de volgende zin opnemen:

Al heel lang gebruikt men in Putten waterkracht voor het aandrijven van molens. In een document uit 1485 wordt de term 'ter moelen' gebruikt om het goed Volenbeek aan de Gruwelbeke aan te duiden.

De voorjaarsexcursie wordt afgesloten in het nieuwe theehuis van Natuurmonumenten.

Aanmelding

Als u het behoud van de beken belangrijk vindt en mee wilt doen aan de excursie op 16 april, geeft u zich dan op bij de Bekenstichting *) via een e-mail aan info@sprengerbeken.nl , of telefoonnummer 0578 631459. Er zijn twee varianten van deelneming, met lunch (€ 20,50), en zonder lunch (€ 5,50). Geef u bij uw aanmelding aan voor welke variant u kiest. Ik hoop op een uitgebreide deelname van vertegenwoordigers van het Puttens Historisch Genootschap.

*) *De Bekenstichting, voluit De Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken.*

+++